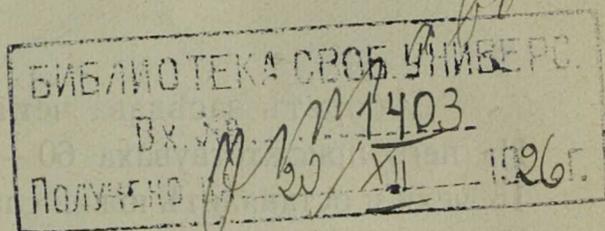

III-9-64
II 1181

БЪЛГАРСКА СБИРКА

С. С. Бобчевъ :

ЗА СЛАВЯНСКИЯ СЪБОРЪ ВЪ ПРАГА.

I.

Тазгодишниятъ славянски съборъ въ Прага бѣше крайно знаменателно явление въ живота, въ историята на славянството. Съборитѣ въ 1848 (Прага) и въ 1867 (Москва) бѣха повече или по-малко импровизирани, а главно, на тѣхъ отсъствувахе значителна частъ отъ членоветѣ на славянската челядь; отсъствуваха напр. поляцитѣ.

Тоя пжтъ съборътъ бѣше всеславянски, не само, защото поляцитѣ присъствуваха, защото бѣха обиколени съ всичката нѣжностъ на върнали се въ кжщата врѣменно сърдящи се свои. Нѣщо повече. Присъствуваха прѣдставители отъ всички клонове на Славянския югъ.

Трѣбва да се признае, въ редоветѣ на делегатитѣ отъ разнитѣ народности ние не забѣлжихме много изпжкнали славянски дѣйци. Но и присъствующитѣ бѣха все познати заслужили обществени работници.

Това, което най-много радваше душата, то бѣ самиятъ фактъ на събирането подъ единъ покривъ, въ една зала, — въ засѣдателната зала на Пражкия градски съвѣтъ, — делегати отъ всички народности и мѣста на славянството. Злокобнитѣ прокувания на вѣнски, пештски, та и берлински вѣстници, че съборътъ не ще се състои, че поляцитѣ не ще се явятъ на събора, че и да се явятъ — ще се скаратъ съ руситѣ и пр., всичкитѣ тѣзи прокувания излѣзоха ялови.

Прочее, първата сполука и същевременно първата полезна послѣдица въ случая бѣше въ това:

Всеславянскиятъ съборъ се събра, работи и завърши благополучно.

II.

Съборътъ засѣдава четири дѣня—29, 30 юни и 1—2 юлий. На него присѣдствуюваха 60—70 делегати: 15 руси, 15 поляци, 15 чехи и останалитѣ южни славяни, между които българи трима. Имаше десетина публицисти.

Засѣданията на конгреса бѣха ежедневни — обикновено сутринь и вечерь; когато конгресътъ не засѣдаваше, работѣха отдѣлнитѣ народностни делегации или специални комисии.

Наистина, и на тоя конгресъ имаше доста гощавки и разходки, но тѣ не спираха сериозната дѣятелность на съборянитѣ. Дълги рѣчи и реферати нѣмаше, за това работа се извърши доста и, нека се надѣваме, работа сериозна, положителна, реална.

Това се вижда отъ рѣшенията, които се взеха и отъ мѣроприятіята, които се проектираха. Нека напомнимъ вкратцѣ най-изпъкналитѣ.

Уреди се единъ изпълнителенъ комитетъ, който ще ръководи по-нататъшната дѣятелность, който ще изпълнява взетитѣ рѣшения¹. Между друго, тоя комитетъ ще има за задача да уреди за всѣки народъ комитетъ за славянска взаимность. Такъвъ комитетъ би трѣбало да състои отъ 5 отдѣли: културенъ, икономически, туристично-информационенъ, соколски и журналистически-организационенъ.

Първото съвѣщание на изпълнителния комитетъ ще се състои на 15 дек. (н. с.) въ Варшава и ще бжде свикано отъ делегата г. Свѣжински.

Избра се единъ журналистически комитетъ, имащъ за задача да спомогне за организацията на славянската журна-

¹ Въ тоя комитетъ влизатъ: прѣседателъ Д-ръ Карелъ Крамаржъ, членове: руси—графъ Бобрински, Красовски, Д-ръ Глебовицки; замѣстници кн. Лвовъ, Маклаковъ, Д-ръ Дудекиевичъ; поляци — Добошински, Дмовски, Злиеховски; зам.: Стецки, Д-ръ Крекъ, Страшевичъ; българи — С. С. Бобчевъ, зам. Людцкановъ; хървати — Тресичъ Павичичъ, зам. Д-ръ Ванковичъ; сърби — Д-ръ Кумануди, зам. Д-ръ Балякъ; словенци — Хрибаръ, зам. Габршекъ; чехи — Д-ръ Вр. Черни, зам. Д-ръ Шайнеръ.

листика и за уреждането на едно телеграфно и кореспондентско бюро, съ съдалище Прага и съ отдѣления въ всички славянски столици².

Прие се реферата на Д-ръ Прайсъ за уреждане Всеславянска изложба въ Москва въ 1911 г., а най-късно 1915 г., по който случай да се свика единъ грамаденъ Всеславянски съборъ, къмъ който тазгодишниятъ има характеръ на подготовителенъ. За разработване проекта за Всеслав. изложба се избра тоже комисия отъ делегати на всички славянски народности³.

По докладъ на Д-ръ Вр. Черни, допълненъ отъ руската и южносл. секции, прие се да се уреди най-напрѣдъ „Съюзъ на всички славянски туристически дружества.“

По докладъ на Д-ръ И. Шайнеръ, прие се прѣдложението му: да се разшири организацията Соколска по цѣлото славянство и да се създаде „Съюзъ на славянското соколство“.

По въпроса за „Славянската Банка“ (референти Д-ръ Прайсъ и Ив. Хрибаръ) избра се единъ 12-члененъ комитетъ, който да изучи грижливо уставо-проекта и програмата на една такава банка⁴. Той трѣба да прѣдстави заключенията си на първата конференция на „изпълнителния комитетъ“, който ще се състои въ Варшава.

Взеха се нѣколко хубави рѣшения относително въпроса на взаимнитѣ земледѣлчески посѣщения съ цѣль за практическо обучение на по-малко културнитѣ отъ повече културнитѣ. Съ цѣль на подигане земледѣлческата промишленостъ у по-низко стоящитѣ въ това отношение народи, намѣри се за добръ да се насърдчатъ отивания въ образцовитѣ чифлици и школи за практическо земледѣлие, лѣсовѣдство и стопанско-промишлено обучение.

² Въ тоя комитетъ влязатъ: поляци—Грабски, Страшевичъ; руси—Столипинъ, Стаховичъ; сърби М. Павловичъ, хърв. Д-ръ Лобковичъ, бълг. Д-ръ Калинковъ, слов. Габршекъ, чехи Куфнеръ, К. С. Соколъ.

³ Въ тая комисия влязатъ: руси — Озеровъ, Дементевъ, Бехтеревъ; поляци—Страшевичъ, Ридигеръ Свенжински; южн-слав — Драгиновичъ, Балякъ Валиковичъ, Лорковичъ, Хрибаръ, Габршекъ, Люцкановъ, Калинковъ; чехи—Шайнеръ, Дюрехъ, Прайсъ.

⁴ Съставътъ на тоя комитетъ е слѣдния: руси—Озеровъ, Дудикевичъ, Ге; поляци — Добошински, Свѣжински, графъ Монтвилъ; юж-слав. — Дражиновичъ, Люцкановъ, Хрибаръ; чехи — Матушь, Прайсъ, Шамалъ. Тоя комитетъ си избра по-тѣсенъ такъвъ и за референтъ Прайсъ.

Въ областъта на културната дѣятелностъ приеха се голѣмъ брой рѣшения и пожелания, които се свеждатъ къмъ уреждане съюзи между ученитѣ дружества и корпорации и лѣкарско, правнишко, инженерско; за уреждане просвѣтителни дружества по образа на чехския „Свазъ осветови“ (Д-ръ Яр. Челаковски); да се свика въ 1909 г. въ Петербургъ по починъ на Рус. Академия на наукитѣ съборъ на славянски учени и публицисти (В. Н. Кораблевъ); да се основе и издава въ Петербургъ списание по образа на „Deutsche Lit. Ztg.“, въ който да се печататъ разни критики на всички славянски езици за всичко, що се явява по-важно въ славянската наука, литература и изкуство; да се уреди въпроса за приемането на всички славянски университети студенти на сжщитѣ курсове, т. е. да се зачитатъ прѣминалитѣ имъ семестри; да се уреди въ Прага всеславянска „Читалня“ (Д-ръ Шамалъ); да се издаде славянска антология съ рѣчникъ-помагало (проф. Поливка); да се организира общението на славянскитѣ театри и худож. институти и издаването на славянски рѣчници (делег. Калина); да се уреди организация на славянското книгопродавство съ срѣдище Прага, както е уредена такава за западно-европейското книгопродавство въ Липиска (Д-ръ Габршекъ); да се гледа щото на всѣки наученъ, икономически и пр. съборъ въ една славянска земя да се канятъ гости и изъ другитѣ славянски земи; да се уреждатъ, освѣнъ мѣстни, и всеславянски специални събори (лѣкарски, юридически и пр.); на славянскитѣ млади учени, командировани съ научна цѣль на чужбина, да се обръща вниманието за да посѣщаватъ и по-важнитѣ учени центрове въ славянскитѣ земи; размѣна на учени и книжовни издания; основаване на всеславянски научни органи; съюзъ на славянскитѣ академии и университети, особно съ цѣль да се разработва славистиката (проф. Бехтеревъ).

Избра се комитетъ, който ще се грижи да введе въ живота разнитѣ срѣдства за обединение научната дѣятелностъ въ разнитѣ славянски земи. Комитетътъ състои отъ: професоръ Бехтеревъ (Петербургъ), Кумануди (Бѣлградъ), Здиеховски (Краковъ), Глава (Прага). Сжщиятъ комитетъ се натоварва съ грижата да уреди въ Русия, Чехия, Полша и въ славянския югъ специални мѣстни комитети, имащи за цѣль организацията на по-тѣсно научно сближение на славянитѣ между себе си.

III.

Всѣки, който прѣгледа внимателно изреденитѣ *grosso modo* рѣшения, пожелания и мѣропрития на Славянския съборъ въ Прага, не може да не признае неговата производителна дѣятелность.

За насъ е важенъ обаче единъ сжщественъ пунктъ въ всичката тая дѣятелность: съгласието, при което се почна, работи и се завърши съборътъ.

Благополучното завършване на събора бѣше една истинска побѣда, единъ триумфъ. И понятно защо.

Ние обаче не се възторгваме толкозъ много отъ рѣшеното, постановеното, планираното. Ние ще чакаме да видимъ дѣлата.

И ако въ бждаще ние забѣлѣжимъ, на първо мѣсто, една каква-го дѣ миролюбива нотка въ полско-рускитѣ отношения, ние ще считаме, че съборътъ е свършилъ много. И не защото ние гледаме на руско-полското примирение като на *conditio sine qua* поп за уреждането на славянската взаимность; но защото ние бихме желали да видимъ всичката славянска челядь прибрана на едно. Отъ видѣното и чуто на конгреса ние разбрахме, че нѣма нѣкакви сжществени причини да се говори толкозъ много за руско-полски раздоръ, ние разбрахме, че се иска отъ двѣтѣ страни повечко искренность и повечко готовность. Дозрѣли ли сж и двѣтѣ страни до толкозъ, щото да схванатъ тази психологическа почва, върху която може да стане миренето? — Ще видимъ.

Нѣма да го затаимъ. На поляцитѣ се направиха много любезности, дадоха се много лестни отзиви, а, най-важното, обѣщаха се условия за културно процвѣтяване, каквито можеха сами тѣ да си пожелаятъ.

Нека сега и тѣ докажатъ своята любовь къмъ славянското дѣло.

Като свършваме тази наша бѣлѣжка за Славянския съборъ въ Прага, нека подчертаемъ едно много хубаво явление: южнитѣ славяни — българи, сърби, хървати и словенци — при все че се прѣдставляваха въ бюрото на събора, като отдѣлни народностни групи, съставиха една южнославянска секция и съ това дадоха единъ живъ примѣръ на славянска взаимность.

Когато пишуцията тѣзи редове, въ качеството си на под-прѣдседателъ на южнославянската секция, събщи за това прѣдъ цѣлия съборъ: шумни ржкоплѣскания и браво екнаха.

Това бѣше едно тържество на южнославянската дружба, много често, — уви! — подлагана на най-тежки изпитания и не рѣдко пропадала прѣдъ егоизмъ и шовинизмъ, съвсѣмъ криво наричани патриотизмъ.

И като казваме това ние не натякваме на една коя и да било страна; ние подсѣщаме само общата болестъ на ограничено разбирани тѣсни национални интереси, които сж създавали, въ всичко врѣме на миналото, остри, даже кървави конфликти между славянскитѣ, и особно южнославянскитѣ народности.

Трѣба много, твърдѣ много още да се работи, трѣба постоянно и прилѣжно да се култивиратъ срѣщи и запознавания между южнитѣ и други славяни, трѣба да се изучаваме и да се проникнемъ отъ чувството за необходимостъ на една взаимностъ, за да може тя да тържествува по всички линии.

Ратници — мали и велики — на славянската идея! дайте си ржка; не се отчайвайте: тържеството е вѣнеца на постоянството и на труда.

С. Марково, 10 септ. 1908.

Ст. С. Огняновъ :

VIII СЪБОРЪ НА СЛАВЯНСКИТЪ ПУБЛИЦИСТИ ВЪ ЛЮБЛЯНА.

Въ Бѣла Любляна, китната столица на словенска Окрайна, се състоя на 26—28 августъ т. г., VIII съборъ на съюзенитѣ славянски публицисти и книжовници отъ Австрия. За този съборъ сж се стекли въ Любляна, при всичко, че правителството не е разрѣшило намалени цѣни по желѣзницитѣ, прѣдставители на цѣлата славянска журналистика, както и видни славянски дѣйци на перото и мисълта.

Особно много сж били прѣдставени на събора чехитѣ и поляцитѣ, а по-малко сравнително останалитѣ славянски народи, между които и бѣлгаритѣ*.

Руситѣ, които за първи пжтъ участвуватъ въ подобенъ съборъ, сж биле прѣдставени отъ генерала Володимировичъ, графа Бобрински, А. А. Стаховичъ и др.

Съборътъ се отворилъ въ день паметенъ за словенцитѣ: на 26 августъ тѣ поставиха основенъ камъкъ за паметника на основателя на словенската литература, Приможа Трубара. Това бѣлѣжито за малкия, но пѣргавъ и напрѣдничавъ словенски народъ събитие, е дало особенъ блѣсъкъ и значение на събора, който е станалъ една достойна манифестация на славянското единство въ полето на славянската книжнина и журналистика.

Съборътъ се открилъ на 26 августъ въ 9 часа сутринята въ хубаво декорираната зала на Люблянския градски съвѣтъ отъ подпрѣдседателя на съюза Иосифъ Холечекъ (единъ отъ редакторитѣ на „Народни Листи“, Прага) който порицава съ силни изрази постжпката на министра на желѣзницитѣ, задѣто не само не разрѣшилъ намалени цѣни по желѣзницитѣ, но и не благоволилъ да отговори на запитването. При все това прѣдседателствующиятъ констатира, че съборътъ е добръ посѣтенъ.

* Отъ името на дружеството на бѣлг. публицисти тукъ бѣше се явилъ членътъ на това дружество г-нъ Франгя, който е вземалъ участие въ всички засѣдания и срѣщи на съборянитѣ.

Слѣдъ това се избира временно бюро въ съставъ: прѣдседателъ И. Холечекъ, подпрѣдседатели: д-ръ Грегоринъ (Триестъ) и д-ръ Августинъ Ратъ (Турчански Св. Мартинъ). За главенъ секретаръ се избира И. Вейвара („Народни Листи“, Прага) и за секретари: Пустослемшекъ („Словенски Народъ, Люблянъ), Хейретъ („Народна Политика“, Прага) и Прокець изъ Львовъ (Лембергъ).

Кметътъ на Любляна, Ив. Хрибаръ, произнася силно аплодирана рѣчь, съ която благодари на славянскитѣ журналисти, за дѣто избрали именно Любляна за мѣсто на своя конгресъ. Отъ името на града и отъ името на цѣлия словенски народъ, привѣтствува делегатитѣ, които сж се събрали на конгресъ не съ цѣль да правятъ политика, както правителството погрѣшно мисли, а да работятъ, както другитѣ славянски организации, за културното и морално повдигане на цѣлото славянство.

Отъ името на делегатитѣ на съюза му благодари К. Соколъ, който, като казва, че Хрибаръ е най яркия прѣдставителъ на прогресивнитѣ аспирации на словенския народъ (силни ржкоплѣскания), произнася възторжено „ура“ за словенцитѣ, които вражески козни и прѣслѣдвания не можаха да сломятъ въ течение на вѣкове.

Слѣдъ това присѣтствующитѣ отиватъ въ парка „Блайвесъ“, дѣто тържествено се полага основенъ камъкъ за паметника на Трубара. Тукъ се произнасятъ редъ рѣчи, съ които се величае паметта на заслужилия за словенската писменостъ и култура дѣецъ. Първи говори прѣдседателътъ на д-вото на словенскитѣ журналисти и писатели Ив. Тавчаръ, слѣдъ когото се изреждатъ по редъ прѣдставителитѣ на всички славянски народности. Въ това отношение бѣлѣжита рѣчь произнася професора при Пражката политехника, В. Храски. Той казва, че Трубаръ е билъ това за словенския народъ, що Хусъ за чехския. Историята скоро ще докаже, може би, че Трубаръ е билъ въ тѣсни общения съ чехскитѣ братия.

Стаховичъ отъ името на руситѣ, Добозински отъ името на поляцитѣ, Шурминъ отъ името на харватитѣ, Франгя отъ името на бѣлгаритѣ, Блахо отъ името на словацитѣ и Павловичъ отъ името на сѣрбитѣ, величатъ на родния си езикъ за слугитѣ на Трубара и заявяватъ, че народъ, който ражда подобни синове, нѣма да загине.

Слѣдъ като кметътъ на града, Хрибаръ, произнася при самото полагане на камъка заключителни думи, тържеството се завършва съ изпѣването на величавата химна „Хей Словане“!

Слѣдъ обѣдъ, сжщия день, съборътъ пристѣпва къмъ работа. Опредѣленитѣ въ програмата реферати се четатъ послѣдователно и слѣдъ живи и продължителни дебати се взематъ редъ резолюции, главнитѣ отъ които ще изтъкнемъ по-долу.

Ето рефератитѣ, по които съборътъ се произнася: а) „10 годишенъ юбилей на славянскитѣ журналистически събори“, реф. И. Холечекъ; б) „Днешното състояние на реформитѣ по закона за печата“, реф. д-ръ А. Хайнъ; в) „Основаване на славянска телеграфна агенция“, реф. П. Грегъръ; г) „Нужда отъ всеславянска библиография“, реф. А. Борзенко; д) „Нужда отъ всеславянски топографически рѣчникъ“, реф. И. Кумеръ; е) „Нужда отъ всеславянски органъ“, реф. А. Стаховичъ и ж) „Отчетъ отъ управителния съвѣтъ на съюза“, реф. И. Вейвара.

Първи рефирира И. Вейвара върху дѣйността на управителния съвѣтъ на съюза. Отъ този отчетъ се вижда, че управителното тѣло на съюза на славянскитѣ журналисти е работило прѣзъ отчетната съюзна година доста дѣятелно. Всички рѣшения и резолюции, които VII конгресъ на журналиститѣ, държанъ прѣзъ 1906 година въ „Ухерско-Храдище“, сж взети прѣдъ видъ отъ управителния съвѣтъ и като директива на конгреса, реализирана дотолкова, колкото условията сж това допусчали. И референтътъ изброява слѣднитѣ негови дѣйствия и постѣпки:

Доколко управителниятъ съвѣтъ на съюза е умѣлъ да изтъкне напрѣдъ въпроса за отваряне на славянска телеграфна агенция ще се види отъ подробния рефератъ на П. Грегга. По въпроса за реформитѣ, които трѣбва да се прокаратъ въ закона за печата, сж правени редъ постѣпки, ала резултатитѣ отъ тѣхъ сж твърдѣ нищожни. Въ това отношение желанията на съюза сж били своеврѣменно съобщени на всички славянски клубове въ парламента, съ молба да работятъ за тѣхното узаконяване, както и се издаде възвание къмъ чехския народъ да избира такива само депутати, които обѣщаватъ да поддържатъ реформитѣ въ закона за печата.

По въпроса за социалното положение на журналиста е сжщо работено. На повече отъ 24 видни славянски издатели сж изпратени писма, съ които се молятъ отъ името на съюза

да сключватъ редовни контракти съ журналиститѣ, съ увеличения петогодишни въ заплатата и 6-недѣлни ваканции. При все това въпросътъ още не е разрѣшенъ и необходимо ще бжде дълго врѣме да се работи върху него.

Прѣслѣдването на поляцитѣ въ Познанско, горня Силезия и западна Прусия прѣдизвика протестъ отъ страна на управителния съвѣтъ, който изпрати по този поводъ апелъ къмъ яражската градска община, прѣдседателя на полския клубъ, Абрахамовичъ, архиепископитѣ и епископитѣ въ Чехия и Моравия, съ цѣль да протестира противъ това жестоко гонение.

Въпросътъ за откриване катедра по славянската журналистика стои още отворенъ. — Управителниятъ съвѣтъ своеврѣменно протестира противъ германизационата тенденция на централната статистическа дирекция, както и противъ маджарската телеграфна агенция, която дава невѣрни и тенденциозни свѣдѣния.

Въпросътъ за издаване на славянски топографически словарь е почти уреденъ. Вѣрвамъ, че за идущия нашъ конгресъ той ще бжде готовъ. По най-важния за насъ въпросъ — организиране на всеславянски журналистически съборъ — се взеха и вѣнъ отъ нашата срѣда (референтътъ прави алузия на Всеславянския съборъ въ Прага, станалъ това лѣто) важни рѣшения. Уставътъ на този съюзъ, който ще обема въ себе си всички журналистически организации на славянитѣ, е вече готовъ, даденъ за прѣглеждане и слѣдъ това ще се поднесе за утвърждение въ Министерството на вжтр. работи.

Съюзътъ брой за сега слѣднитѣ журналистически организации: Д-вото на чехскитѣ публицисти съ 75 члена, д-вото на полскитѣ журналисти съ 63 члена, клонъ на чехскитѣ журналисти съ 4 члена, д-во на рускитѣ журналисти съ 8 члена, д-во на журналиститѣ въ Моравия и Силезия съ 17 члена, д-во на полскитѣ журналисти и писатели въ Виена съ 23 члена и д-во на словенскитѣ публицисти съ 40 члена.

Имущественото състояние на съюза е 3034 крони и 68 хелера.

Референтътъ Кумеръ, върху когото организацията е възложила изработването на славянски топографически рѣчникъ, докладва, че материалитѣ за него сж почти готови, но че има нужда отъ платенъ помощникъ, който да му помогне за да се приготвятъ тѣзи материали за печатъ.

Г-нъ Александъръ Борзенко отъ Одеса моли събора да рѣши издаванетоъ на славянска библиография — нѣщо, което отдавна иматъ на западъ френци, англичани, нѣмци. Всички подробности по проекта той остава на съюза, за да ги рѣши.

Прѣдложението на А. Стаховичъ има за цѣль издаванетоъ на всеславянски печатенъ органъ. Списанието може да бжде недѣлно или мѣсечно и да се печата едноврѣменно на руски, чехски, полски, сръбски и френски. Главната редакция ще бжде въ Прага, като центъръ идеенъ и технически най-годенъ, а подредакциитѣ въ Москва или Петербургъ, Варшава или Краковъ, Загребъ или Бѣлградъ. Потрѣбнитѣ срѣдства нека се събиратъ съ подписка пропорционално отъ славянскитѣ земи така: Русия 25%, Чехия и Полша 20%, България и Сърбия 10% и Хърватско и Словенско 7 $\frac{1}{2}$ %. За първо време славянскитѣ учени, публицисти и писатели нека сътрудничатъ безплатно. Всичко останало нека се уреди така, че къмъ януарий 1909 година списанието да почне да изляза.

Обстоенъ рефератъ чете делегатътъ д-ръ А. Хайнъ за евентуалнитѣ реформи по закона за печата въ Австрия. Този законъ ще се обсъжда вѣроятно въ прѣдстоящата сесия на парламента, та съборътъ, като най-заинтересованъ, изказва чрѣзъ устата на референта своитѣ възгледи по него. Д-ръ Хайнъ, като взема поводъ отъ мнѣнията, които комисията по печата е изказала по законо-проекта още лѣтосъ, формулира слѣднитѣ основни положения: Законо-проектътъ по печата урежда сравнително добръ въпроса за колпортажа (ржчната продажба) на вѣстницитѣ. Послѣднитѣ могатъ да се продаватъ на публични мѣста отъ 5 часа сутринята до 12 ч. посрѣдъ нощъ; при това продавачитѣ могатъ не само да извикватъ името на вѣстника и неговата цѣна, но и заглавията на статитѣ, имената на авторитѣ, по главнитѣ новини и пр. По станциитѣ и пристанищата вѣстницитѣ могатъ да се продаватъ непрѣкъснато. Властѣта може да забрани продажбата само тогава, когато лицето, което продава вѣстника, страда отъ заразителна болестъ или е слѣпо, душевно болно или глухонѣмо. На лица, по-малки отъ 18 години, не се позволява да продаватъ вѣстници. Отъ друга страна не толкова сполучливо законо-проектътъ урежда отношенията между отговорния редакторъ и лицето, което се тжжи отъ него за нѣкакви лични оскърбления, станали чрѣзъ вѣстника. Когато

законътъ се стреми, и то твърдѣ основателно, да забрани на отговорнитѣ редактори да употрѣбаватъ печата за лични оскърбления и нападки, въ сжщото врѣме той дава на заинтересованитѣ лица пълна възможность да се бранятъ съ невѣрни възражения, прѣдъ видъ че на редакторитѣ се отнема едновременно възможността да изтъкватъ невѣрността на тѣзи възражения. Това обстоятелство кара референтътъ да иска еднакво право и за двѣтѣ страни: и за отговорнитѣ редактори и за тжжителитѣ. Сполучливъ е законопроектътъ въ това отношение, че не прави неотговоренъ редакторътъ и тогава, когато съобщител името на писателя, а само ступанина, печатаря и продавача; послѣ, че не е допусналъ да се открива чрѣзъ свидетелски показания името на автора. Отъ друга страна, обаче, законопроектътъ е крайно реакционенъ, като е допусналъ прѣдварителна конфискация на вѣстниците безъ прѣдварително отъ сжда постановление. Тази мѣрка, взета отъ сега дѣйствующия законъ за печата, референтътъ смѣта за крайно нелиберална и стѣснителна за свободата на словото и апелира къмъ всички либерални течения въ парламента да я прѣмахнатъ при първи случай.

Директорътъ на „Народни Листи“, Прага, Прокопъ Грегъръ, чете рефер. за славянска телеграфна агенция. Идеята да се основе такава агенция се зароди още въ I съборъ на славянскитѣ журналисти, състоялъ се въ Прага прѣзъ юний 1898 г. Отъ тази дата сж се изминали тъкмо 10 години, обаче въпросътъ за отварянето на такава една агенция стои все на едно мѣсто. При всичко, че всѣки конгресъ е вземалъ рѣшение въ смисълъ да се открие такава агенция, ако не всеславянска, то поне чехска, работата все не е вървѣла и то не толкова по вината на управителнитѣ тѣла на съюза, колкото отъ неприязнь и зла воля отъ страна на рѣшающитѣ фактори. Съ министерско прѣдписание отъ 7 януарий 1902 год. откриването на телеграфни агенции се смѣта за концесионно прѣдприятие. Такова се иска най-напрѣдъ отъ д-ра П. Грегра, обаче не му се даде; второ — отъ д-ра Яросл. Прайза, ала и нему се отказа; сега, по рѣшение на управителния съвѣтъ, се иска трети пжтъ на името на бившия редакторъ Ховорка, ала, при всичко че се мина отъ тогава година и полвина, още не е отговорено!

За да се тури въ животъ тази агенция необходими сж най-малко 50,000 крони, съюзътъ обаче разполага само съ

15,974 кр., които сж недостатъчни за цѣльта. Ето защо послѣдниятъ съборъ, станалъ прѣзъ 1906 год. въ „Ухерско Храдище“ взе по този въпросъ слѣдната резолюция: „Съборътъ като признава, че нуждата отъ отваряне на славянска телеграфна станция става отъ день на день по-чувствителна, прѣдъ видъ лъжливитѣ и тенденциозно прѣскани по адресъ на славянитѣ свѣдѣния, апелира къмъ всички славянски редакции, обществени и частни учреждения да подкрѣпятъ морално и материално славянскитѣ журналисти, които въодушевени отъ идеята за славянска солидарность, се стараятъ винаги да омиятъ отъ умишлени обвинения и хули, прѣскани отъ чужденци, славянското име“. Драго е на референта да констатира, че този апелъ не е останалъ гласъ вопиющъ въ пустиня.

Славянскиятъ съборъ, който засѣдава това лѣто въ Прага, е отговорилъ на този апелъ както слѣдва: Докладчикътъ д-ръ Крамаржъ заявява, че по въпроса за отваряне на славянска телеграфна агенция сж постѣпили редъ прѣдложения, които мисли, че ще бжде добрѣ да се прѣдоставятъ на постоянния комитетъ за изучване. Този комитетъ, който ще бжде отговоренъ за дѣлата си прѣдъ славянското мнѣние, ще се състои отъ 2 руси, 2 поляци и отъ по единъ чехъ, българинъ, сърбинъ, хърватинъ и словенецъ. Нему, на комитета, се възлага обязаность да образува въ всѣки по-важенъ славянски центъръ дружество за славянска взаимность, като срѣдище на славянската дѣйность въ тази страна. Всѣко отъ тѣзи два трѣбва да има слѣднитѣ 5 секции: културна, економическа, туристично-информационна, соколска и журналистично-организационна. Секциитѣ ще проучватъ прѣдложенията, ще ги докладватъ въ д-вата и послѣднитѣ ще ги донасятъ до свѣдѣние на постоянния комитетъ. Този именно комитетъ ще се погрижи за организирането на славянската журналистика, за сливането на славянскитѣ публицисти въ общъ всеславянски съюзъ. И за даде начало на това свое рѣшение комитетътъ, въ общо засѣдание съ наши делегати, държано на 3 юлий т. г. въ Прага, рѣши едногласно да се основе славянска телеграфна агенция, на която задачата ще бжде да дава вѣрни свѣдѣния за славянитѣ. Д-ръ Грегъръ твърдо вѣрва, че така поставенъ въпроса, скоро ще се реализира въ благоприятенъ смисълъ. „Не може — завършва почитаемиятъ референтъ — да се не признае, че само една славянска агенция е въ състояние да сближи тѣсно

славянскитѣ народи; че само тя може съ успѣхъ да противо-
дѣйствиува на неприятелски разположенитѣ къмъ насъ агенции,
на които главната задача е да замълчаватъ и очернятъ всичко,
що е славянско.

На 27 августъ се дебатиратъ живо четенитѣ вече рефе-
рати и се взиматъ по тѣхъ съотвѣтни резолюции. Нѣкои отъ
делегатитѣ подигатъ нови въпроси, които сжщо се дебатиратъ,
а нѣкои отъ послѣднитѣ и резюмиратъ. Така, депутатъ Кло-
фа чъ формулира резолюция, досѣжно положението на печата
въ Босна. Изказва се солидарностъ съ славянскитѣ публицисти
въ Босна, дѣто въ послѣдно врѣме се круто прѣслѣдва печата.
Редакторитѣ на тамошнитѣ вѣстници се сждятъ отъ военни
сждилища и затварятъ; сжщата участъ постига и притежате-
литѣ на вѣстницитѣ, па даже и печатаритѣ. Делегатътъ Хей-
ретъ забѣлѣзва, че нѣкои отъ тѣзи нещастници сж арестувани
чакъ въ Чехия и моли събора да протестира противъ този
произволъ на властитѣ. Депутатътъ Габършчекъ остро осжда
положението въ Босна и кани депутатитѣ, които присжтству-
ватъ въ събора да изпълнятъ дълга си. Депутатътъ Шурминъ
прѣдлага да се изпрати рѣшението на събора по този въпросъ на
сърбско-хърватската коалиция. Резолюцията на Клофа ча се
приема едногласно

Делегатътъ Ховорка прѣдлага резолюция досѣжно прѣ-
слѣдването на словацкия печатъ отъ маджаритѣ и полския —
отъ германцитѣ. Резолюцията, слѣдъ продължителни дебати, въ
които взематъ участие Марковъ, Франгя, Стаховичъ, Глѣбо-
вицки, и др. се приема.

По реферата на П. Грегга, за отваряне на славянска
телеграфна агенция, се приематъ двѣ резолюции. Съ първата
резолюция се порицава държавната виенска телеграфна аген-
ция, дѣто дава свѣдѣния по славянскитѣ работи непълни и
много пжти явно погрѣшни, а послѣ дѣто умишлено се изпра-
щатъ отъ нея въ славянскитѣ земи кореспонденти, които не
знаятъ езика на страната, въ която отиватъ. — Втората резо-
люция призовава славянскитѣ депутати да работятъ въ духа
на четения рефератъ и да съдѣйствиуваатъ, да се разрѣши кон-
цесия на редактора Ховорка за отваряне славянска агенция.
При това постановява се да се изпрати на д-ра Крамаржа пи-
смо съ слѣднѣото съдържание: Съюзътъ на славянскитѣ
журналисти е готовъ да реализира отварянето на славянска

телеграфна агенция тъй, както се постанови въ Пращката славянска конференция, но желае щото комитетътъ, който ще уреди идущия славянски съборъ, да осигури срѣдства за отварянето на агенцията и я надари поне прѣзъ течение на първитѣ три години съ постоянна парична помощъ. Въ дебатитѣ по този въпросъ взематъ участие делегатитѣ: д-ръ Хайнъ, Ховорка, Жалудъ, Холечекъ, Стаховичъ, Хрибаръ, Франгя и др.

По-нататкъ съборътъ постановява да се замоли министра на търговията, д-ръ Фидлеръ, да разпореди да се отвори прямо телефонно съобщение между Прага и Краковъ, прѣдъ видъ, че търговскитѣ сношения между Чехия и Галиция нарастватъ и дневниятъ печатъ има нужда отъ бързи съобщения отъ търговски и политически характеръ.

Прѣдложението на А. Борзенко, за всеславянска библиография, се оставя на обсъждане на всеславянския постояненъ комитетъ; сжщо тъй приема се прѣдложението на делегата Кумера да му се назначи хонорованъ помощникъ, който да помогне за доизкарването на славянския топографически рѣчникъ.

Най-послѣ съборътъ постановява да се телеграфира на графа Л. Толстой по случай 80 годишния му юбилей и на министритѣ: д-ръ Фидлеръ, Прашекъ, Абрахамовичъ и Коримовски, за да се застъпятъ за интереситѣ на славянскитѣ журналисти.

Съ туй конгресътъ завършва работата си и прѣдседателътъ Холечекъ го обявява за закритъ. Вечеръта всички делегати сж поканени на банкетъ въ хотелъ „Унионъ“, даденъ отъ страна на Люблянското градско прѣдставителство.

На другия день болшинството на делегатитѣ напуска Любляна, гордо че е спомогнало едно велико дѣло: тѣсното и дружно сближаване на славянскитѣ ратници въ полето на печатното периодическо слово съ единствената цѣль — да се помогне колкото е възможно повече на славянското братство, на славянската солидарность.
